

Nils-Åslak Valkeapää 1992

ÅRSBERETNING

Regnskapsåret 2017

Lásságámmi

stiftelsen forvalter arven etter Nils-Åslak Valkeapää

October 26, 1994 Hawaii, at the end of the trail, Oahu west

it is like this
however, the question is
do I exist

but an even greater question is
why do I experience this
and not the people around me

Fra *Girddán, seivvodan*(DAT 1999)
Oversatt av Lars Nordström og Harald Gaski
Prosjektet «Månedens dikt» 2017

Innhold

1. VIRKSOMHETENS ART	4
2. FORTSATT DRIFT	4
3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING	4
4. MILJØRAPPORT	4
5. STYRETS VIRKSOMHET	5
5.1 Kunstner og forskerboligen	5
5.2 Kunstnerskap og rettighetsforvaltning	6
5.3 Samlingsforvaltning	7
5.4 Organisasjon og administrasjon	7
5.5 Økonomi	9
6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING	9
7. OPPGAVER OG PLANER FREMMER	10

1. VIRKSOMHETENS ART

Stiftelsen Lásságámmi er en privat, ikke næringsdrivende stiftelse vedtatt opprettet 29. januar 2004. Stiftelsen blei oppretta av Sametinget, Troms fylkeskommune, Universitetet i Tromsø og Storfjord kommune. Hver av stifterne har en representant i styret, og i tillegg har arvingene og Samerådet hver sin styrerepresentant. Stiftelsen har sete i Storfjord kommune.

Hovedmålsetningene kan formuleres slik (utdrag fra vedtektenes § 2):

- Ta hand om og fremme den kulturelle og åndelige arven etter Nils-Aslak Valkeapää.
- Samle hans arbeider og rettighetene til hans verk i Lásságámmi og forvalte arven etter den ånd og filosofi som fremkommer i hans arbeider og utgivelser.
- Arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap, veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap og oppmuntre og hjelpe andre samiske kunstnere.
- Lásságámmi er samisk kulturhistorie og skal være et sted som stimulerer beboerne til fortsatt kunstnerisk utvikling, og til å forstå Valkeapääs livsholdning og univers.

2. FORTSATT DRIFT

Styret legger forutsetninger for fortsatt drift av stiftelsen til grunn ved avleggelsen av årsberetning og årsregnskap.

3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen har i regnskapsåret hatt to ansatte:

- Vaktmester 8 t/mnd
- Boligmedarbeider 8 t/mnd

Ved særskilt behov benyttes boligmedarbeider og vaktmester ut over de 8 timene.

Det er inngått avtale om kjøp av følgende tjenester:

- Storfjord kommune: Sekretær for stiftelsesstyret (20 % saksbehandling/daglig drift)
- Økonomihuset Storfjord: Regnskapsføring
- KomRev Nord: Revisjon
- Skibotn bilberging: Utrykning/vakthold Lásságámmi

Styret består av tre kvinner og tre menn, med to kvinner og tre menn som vararepresentanter.

4. MILJØRAPPORT

Stiftelsen forurensar ikke miljøet.

5. STYRETS VIRKSOMHET

Det er avholdt tre styremøter, og styret har behandlet 20 saker i regnskapsåret. Årsmøtet 2. juni 2017 behandla de ordinære årsmøtesakene iht. vedtektene. Ingen styrerepresentanter var på valg i 2017. Styrets sammensetning er slik:

Storfjord kommune	Anne Dalheim (leder)	Inga Pirita Viik (vara)
Troms fylkeskommune	Kirsti Lervoll (nestleder)	Trond Agnar Eilifsen (vara)
Sametinget	Joar Nango (medlem)	Rawdna Carita Eira (vara)
UiT Norges arktiske universitet	Harald Gaski (medlem)	Ánde Somby (vara)
Arvingene	Piia Susanna Juuso (medlem)	Ánde Somby (vara)
Samerådet	Niko Valkeapää (medlem)	Nihkolas Valkeapää (vara)

Det ble avholdt kontaktmøter med Troms fylkeskommune 23. mars 2018 og UiT v/ Tromsø museum 3. januar 2018.

5.1 Kunstner og forskerboligen

5.1.1 Tildeling av opphold

Stiftelsen Lásságámmi har f.o.m 2017 gått tilbake til å lyse ut opphold én gang i året, med søknadsfrist 1. september. Retningslinjene for søkere er gjennomgått på nytt i den forbindelse. Til sammen mottok styret 17 søknader i løpet av 2017. Til sammenlikning var det 22 søknader i 2016 og 20 søknader i 2015. Søknadene blei behandla av styret 21. september. Blant søkerne blei det plukket ut til sammen 11 søkere som fikk innvilget opphold. Disse var Elin Anna Labba, Ella Inger-Ann Omma, Camilla Therese Karlsen, Reni J Wright, Liv Ellen Johnsen/Tore Larsen, Beate Bursta/Nina Hermansen/Eva D Johansen, Anette Langås Larsen, Anne Osvaldsatter Bjørkli/Anne Katrine Hellebust, Hanna Pylväinen, Randi Sjølie og Kukka Ranta.

De søkerne som har blitt innvilget opphold er oppfordret til å lage en enkel presentasjon av seg sjøl og sitt arbeid. Dette presenteres på stiftelsens nett- og Facebook-side slik at alle beboere til enhver tid er godt presentert for presse og andre interesserte. Beboerne har vært positive til å bidra til å skape omtale om boligen på denne måten, og er også generelt positive i sin omtale av oppholdet i boligen.

5.1.1 Omvisninger i boligen

Som et ledd i å oppfylle formålsparagrafens formulering om å arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap og veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap åpner styret for omvisninger i Lásságámmi for grupper som ønsker det.

I 2017 har det vært seks ulike grupper inne (elever, studenter, organisasjoner og andre), til sammen ca. 45 personer. Til sammenlikning var det ni grupper inne i 2016 (145 personer).

5.1.2 Byggforvaltning

Det er i løpet av sommeren 2017 gjennomført pålagte reparasjoner av pipeløpet, for å få opphevet et fyringsforbud fra tilsynsmyndighetene.

5.2 Kunstnerskap og rettighetsforvaltning

5.2.3 Engelsk oversettelse av *Eanni eannážan*

Stiftelsen har som mål å være en positiv bidragsyter for publisering av utgitte verker, nyttgivelser og oversettelser. *Eanni eannážan* ble utgitt i 2001, samme år som Nils-Aslak Valkeapää døde. Det er en praktbok som består av Valkeapääs poesi og malerier, samt en mengde fotografier fra hele verden som representerer ulike urfolk i ulike settinger både i urskog, ørken og prærielandskap. Boka er publisert i norsk oversettelse ved Harald Gaski i 2006 med tittelen *Jorda, min mor*. Ralph Salisbury, Lars Nordström og Harald Gaski hadde gjort ferdig en engelsk oversettelse av *Eanni eannážan*, men forlaget DAT hadde ikke økonomiske ressurser til å ta på seg utgivelsen uten finansiell støtte utenifra. Stiftelsen Lásságámmi søkte UiT Norges arktiske universitet om engangstrykkestøtte. Søknaden blei innvilget, og takket være støtten kunne boka presenteres for et internasjonalt publikum 23. januar 2018.

5.2.2 Prosjekt «Månedens dikt»

For å oppnå flere oversettelser blei prosjektet «Månedens dikt» igangsatt fra og med september 2016. Diktene presenteres på fire språk; samisk (oversatt til sørsamisk), norsk, finsk og engelsk. Som første del av prosjektet er det valgt ut tekster fra boka *Girdán seivvodan* (Jeg flyr, jeg svever) fra 1999. Den er ennå ikke oversatt til noe annet språk. Prosjektet er gjennomført også i 2017 med seks publiseringer, og vil bli videreført i 2018.

5.2.3 Markering av fødselsdagen 23. mars

Som en markering av fødselsdagen 23. mars blei Áillohaš sin egen prolog fra Festspillene i Nord-Norge i 1991 publisert på nettsidene.

5.2.5 Annet formidlingsarbeid

- **Nettside**

Stiftelsen har som mål at nettsida www.lassagammi.no skal inneholde faglige artikler om Nils-Aslak Valkeapää, slik at den kan bli en verdifull kilde for elever, studenter og andre som søker mer kunnskap om multikunstneren og innsikt i hans virke. I 2017 har det vært 29.457 nye klikk på disse artiklene. Til sammenlikning var det 40.287 nye klikk i 2016. Selv om antall klikk ikke nødvendigvis samsvarer med det antallet som har lest hele eller deler av artikkelen, er dette tall stiftelsen er svært tilfreds med.

- **Sosiale medier**

Stiftelsen redigerer to profiler på Facebook, en for Stiftelsen Lásságámmi som organisasjon (1.110 følgere per d.d. – pluss 91) og en offisiell artistprofil for *Nils-Aslak Valkeapää – Áillohaš* (1205 følgere – pluss 78). Profilene brukes som spredningskanaler for nyheter fra egne nettsider, og eksternt innhold som bygger opp under stiftelsens formål. Rekkevidden for innlegg er jevnt over god, og det er tydelig at den i stor grad bidrar til at artiklene på nettsiden blir lest.

5.2.5 Rettighetsforvaltning

Et behandlingsutvalg har fullmakt fra styret til å behandle løpende henvendelser om bruk av Nils-Aslak Valkeapääs verker. I løpet av 2017 er det registrert 12 formelle henvendelser om

bruk av verker. Til sammenlikning var det 12 henvendelser i 2016 og 10 henvendelser i 2015. De fleste av disse gjelder gjengivelser av poesi, men også joik og stiftelsens fotosamling.

5.3 Samlingsforvaltning

5.3.1 Gjenstander

Med unntak av det som er i boligen Lásságámmi er gjenstandssamlinga fra Lásságámmi lagra i klimaregulert magasin i Burfjord (Nord-Troms museum). Inkludert i gjenstander er kunst. Samlinga inneholder 2.776 gjenstander som er registrert og fotografert. 445 av disse er publisert i DigitaltMuseum (mot 300 i 2016).

5.3.2 Fotosamling

Fotosamlinga befinner seg i brannsikket arkiv hos Storfjord kommune. Samlinga kan deles inn i tre kategorier med ulik status: Dias, negativer og papirfoto.

Kategori	Antall	Status	Primus	DigitaltM
Dias	7627	Digitalisert, et fåtall identifisert	6300	156
Papirfoto	457	Identifisert	-	-
Negativer	Ca. 7.500	Digitalisering påbegynt	-	-

Kun et fåtall dias har blitt identifisert i 2017, og dermed publisert på DigitaltMuseum. Dette er et svært kapasitetskrevenende arbeid. Bildene som er tilgjengeliggjort i 2017 er 77 fotografier fra Áillohas Doahkki sin reise til Beograd 1980.

Med støtte fra Sametinget og Kulturfondet er digitalisering av negativene igangsatt. Arbeidet utføres av DigForsk AS i Båtsfjord. DigForsk er et nasjonalt senter for digitalisering av arkiv og samlinger som har relevans for forskning, utdanning og formidling, og er heleid av UiT Norges arktiske universitet.

5.4 Organisasjon og administrasjon

5.4.1 Administrativ kapasitet

Stiftelsen har siden etableringa kjøpt 20 % sekretærtjeneste fra Storfjord kommune, som tar seg av all saksbehandling og daglig drift av stiftelsen. Erfaringene viser at ved gjennomføring av spesielle tiltak ut over grunnleggende drift er det behov for større ressurser. Styret vedtok i 2013 å starte arbeidet med å øke denne ressursen til 50 %. Målet er å kunne jobbe mer med utvikling.

Troms fylkeskommune har etter kontaktmøte 23. mars 2017 signalisert at de vil legge inn en økning i sitt driftstilskudd slik at det f.o.m. 2018 skal imøtekomme tilskuddet fra Sametinget. På denne bakgrunn har stiftelsen høsten 2017 inngått en ettårig avtale med Storfjord kommune om økt frikjøp av sekretariat til 30 % f.o.m. 1. januar 2018.

5.4.2 Pågående utviklingsprosjekter

- **Arena-midler, Sametinget**
Sametinget har innvilget kr. 300.000 til å utvikle stiftelsen gjennom fire delprosjekter: utvikling av permanent utstilling, digitalisering av fotosamlinga, utvikling av undervisningsopplegg og tilrettelegging av utgivelse.
- **Engangstrykkestøtte, UiT Norges arktiske universitet**
UiT Norges arktiske universitet har innvilget kr. 200.000,- til utgivelse av den engelske oversettelsen av Eanni eannážan (Jorda, min mor).
- **Prosjektstøtte Kulturvern, Kulturrådet**
Kulturrådet har innvilget kr. 100.000,- til å digitalisere fotosamlinga.

5.4.2 Samarbeid med andre institusjoner i regionen

- **Riddu Ridđu-festivalen (RR)**
Stiftelsen Lásságámmi og RR inngikk en samarbeidsavtale i 2008, der et faglig seminar eller workshop i forbindelse med festivalen og mulighet for utvidelse innenfor aktuelle områder inngår. Fra 2015 inngår også et opphold i Lásságámmi til Årets Unge Kunstner, som i 2017 var Áanna-Katri Hellander.
- **Senter for nordlige folk (SNF)**
Stiftelsen Lásságámmi og SNF signerte en samarbeidsavtale 17. mars 2016, der et forprosjekt for å utrede muligheten for fast utstilling og magasin for Stiftelsen Lásságámmi i senteret er et sentralt punkt. I tillegg inngår et samarbeid om et residensprogram som knyttes både til Lásságámmi, RR og SNF. Avtalen åpner også for samarbeid i andre forbindelser der det er naturlig, og som vil bidra til å styrke hverandre gjensidig.
- **DAT o.s.**
Stiftelsen har en ikke-formalisert, men jevnlig dialog med forlaget DAT o.s. både i saker som omhandler rettigheter til bruk av verker, og i forbindelse med andre spørsmål knyttet til utgivelser.

5.4.3 Internasjonal orientering

Giellagas-instituttet har tatt kontakt med stiftelsen i forbindelse med sine planer om å samle inn forskningsmateriale om Nils-Aslak Valkeapää for å danne ei Áillohaš-samling. Man blei i 2016 enige om å utforme en gjensidig samarbeidsavtale, men slutføring av arbeidet har ligget på is mens sentrale personer ved Giellagas har jobbet utenfor institusjonen. Instituttet ga ut ei tverrfaglig bok om Áillohaš' virke og produksjon i et bredt perspektiv i 2017, og stiftelsen deltok i referansegruppa for dette prosjektet med styremedlem Piia-Susanna Juuso.

5.5 Økonomi

5.1.1 Faste driftstilskudd

Stiftelsen har i 2017 mottatt driftstilskudd fra Sametinget (kr. 304.000,-), Troms fylkeskommune (kr. 210.500,-) og Storfjord kommune (kr. 52.250,-).

5.5.2 Rettighetsinntekter

Regnskapet for 2017 viser at inntektene fra forvaltning av rettigheter er på kr 48.751,39. Av dette skal 65 % fordeles på arvingene, med unntak av andelen allerede fordelte inntekter fra TEOSTO (kr. 22.371,-).

5.5.3 Egeninntekter

Stiftelsens egeninntekter kommer fra leieinntekter (kr. 18.600,-) og salg av egne produkter eller kommisjonsvarer (kr. 8.490,-).

5.5.4 Prosjektilskudd

Stiftelsen har i løpet av 2017 blitt innvilget til sammen kr. 600.000,- i prosjektstøtte (se kap. 5.4.2). Prosjektene videreføres i 2018. I tillegg kommer et ekstratilskudd fra Troms fylkeskommune på kr. 50.000,-.

5.5.5 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld utgjør kr 247.388,-.

5.5.6 Andre forhold

Det var satt opp et budsjett i balanse, men på bakgrunn av det store underskuddet i 2016 har det vært fokus på stram økonomistyring i 2017 for å om mulig tilbakeføre noe til egenkapitalen. Årets regnskapet viser derfor et overskudd.

Det vises for øvrig til punkt 6.

6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING

Regnskapet for 2017 viser et overskudd på kr. 90.037,-. Styret foreslår at overskuddet legges til egenkapitalen.

7. OPPGAVER OG PLANER FREMOVER

Stiftelsen Lásságámmi har satt opp følgende hovedmål i sin strategi for de kommende tre år:

- Lásságámmi skal være den fremste kunstner- og forskerboligen i Sápmi.
- Valkeapää sitt kunstnerskap og hans rettigheter skal forvaltes på en best mulig måte.
- Stiftelsen skal forvalte sin samling på en forsvarlig måte, og utnytte samlingas potensiale for utvikling av nye prosjekter.
- Stiftelsens skal ha en administrasjon med utviklingsfokus og –kapasitet, og en organisasjon som utnytter sine ressurser mest mulig effektivt og bærekraftig.
- Stiftelsen skal ha en bærekraftig og forutsigbar økonomi.

Målene er fulgt opp med delmål for hvert enkelt område, og en handlingsplan som rulleres årlig.

Tromsø, 24. april 2018

Styreleder Anne Dalheim

Nestleder Kirsti Lervoll

Medlem Joar Nango

Medlem Niko Valkeapää

Medlem Piia Susanna Juuso

Medlem Harald Gaski